

Saue Vallavalitsus

Rahanduslik iseseisvus omavalitsuses

ANDRES LAISK, VALLAVANEM

Foto: Valdur Vacht

Sissejuhatus

- omavalitsuste tulude struktuur on väga erinev
- Klassikalises mõttes kohalike maksude osatähtsus on väike
- Tulubaasi saab mõjutada otseste ja kaudsete meetmetega
- Võimalus kujundada ulatuslikult kohalikul tasandil tulubaasi on ka vastutus
- Kas tuluautonoomia või kuluautonoomia ?

	Saue Vallavalitsus	Tallinna Linnavalitsus	Pärnu Linnavalitsus	Põltsamaa Vallavalitsus	Põhja-Sakala Vallavalitsus	Hiumaa Vallavalitsus	Alutaguse Vallavalitsus
Muud näitajad							
Elanike arv (01/2021)	23902	445338	51334	9571	7929	9514	4712
Maksumaksjate arv (06/2021)	11489	216434	22625	4228	3409	4639	1953
Protsent elanikkonnast	48,1%	48,6%	44,1%	44,2%	43,0%	48,8%	41,4%
Töötute arv (06/2021)	814	17716	1834	212	201	199	153
Protsent elanikkonnast	3,4%	4,0%	3,6%	2,2%	2,5%	2,1%	3,2%

Valik omavalitsustest on täiesti subjektiivne. Andmed selles presentatsioonis pärinevad RM saldoandmikust ja omavalitsuste eelarvetest ning teistest avalikest andmebaasidest. Mõtted ka subjektiivsed Miski ei pretendeeri absoluutsele tõe.

Üldist omatuludest

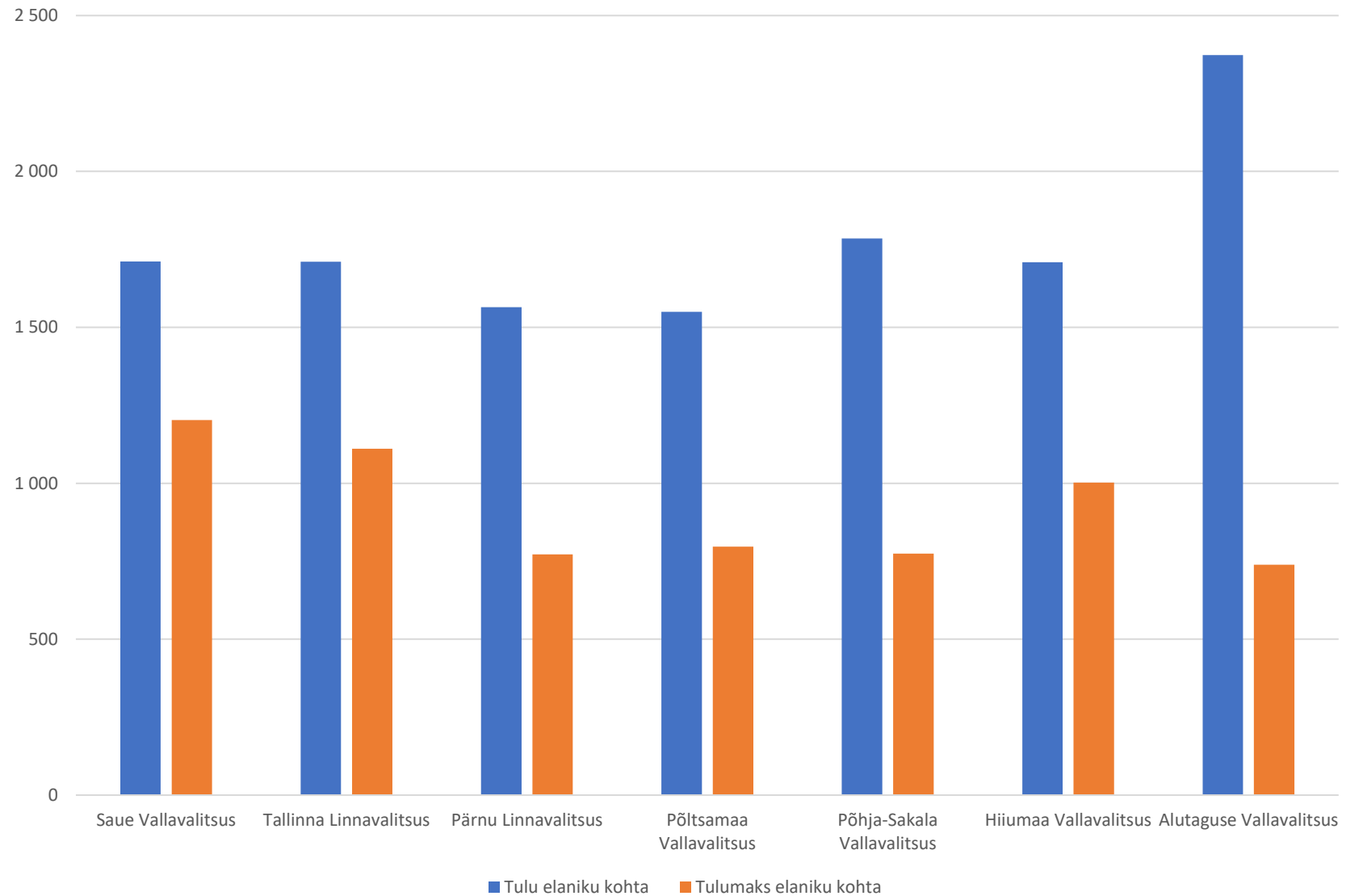
	2021 eelarve (milj eur)	% põhitegevuse tuludest
Põhitegevuse tulud KOV kokku	2 220,7	
sh omatulud	207,2	9,3%
sh kohalikud maksutulud	13,5	0,6%
	2021 eelarve (milj eur)	KOV arv
sh Reklaamimaks	5,6	41
sh Teede-tänavate sulgemise maks	1,3	14
sh Parkimistasu	6,6	10

Reklaamimaks – Tallinn, Keila, Loksas, Maardu, Harku, Jõelähtme, Kiili, Kose, Rae, Saku, Saue, Viimsi, Kohtla-Järve, Narva-Jõesuu, Narva, Tartu jne
Teede-tänavate sulgemise maks– Tallinn, Viimsi, Narva, Pärnu, Tartu jne; **Parkimistasu** – Tallinn, Harku, Narva-Jõesuu, Narva, Pärnu, Tartu jne

Saue Vallavalitsus

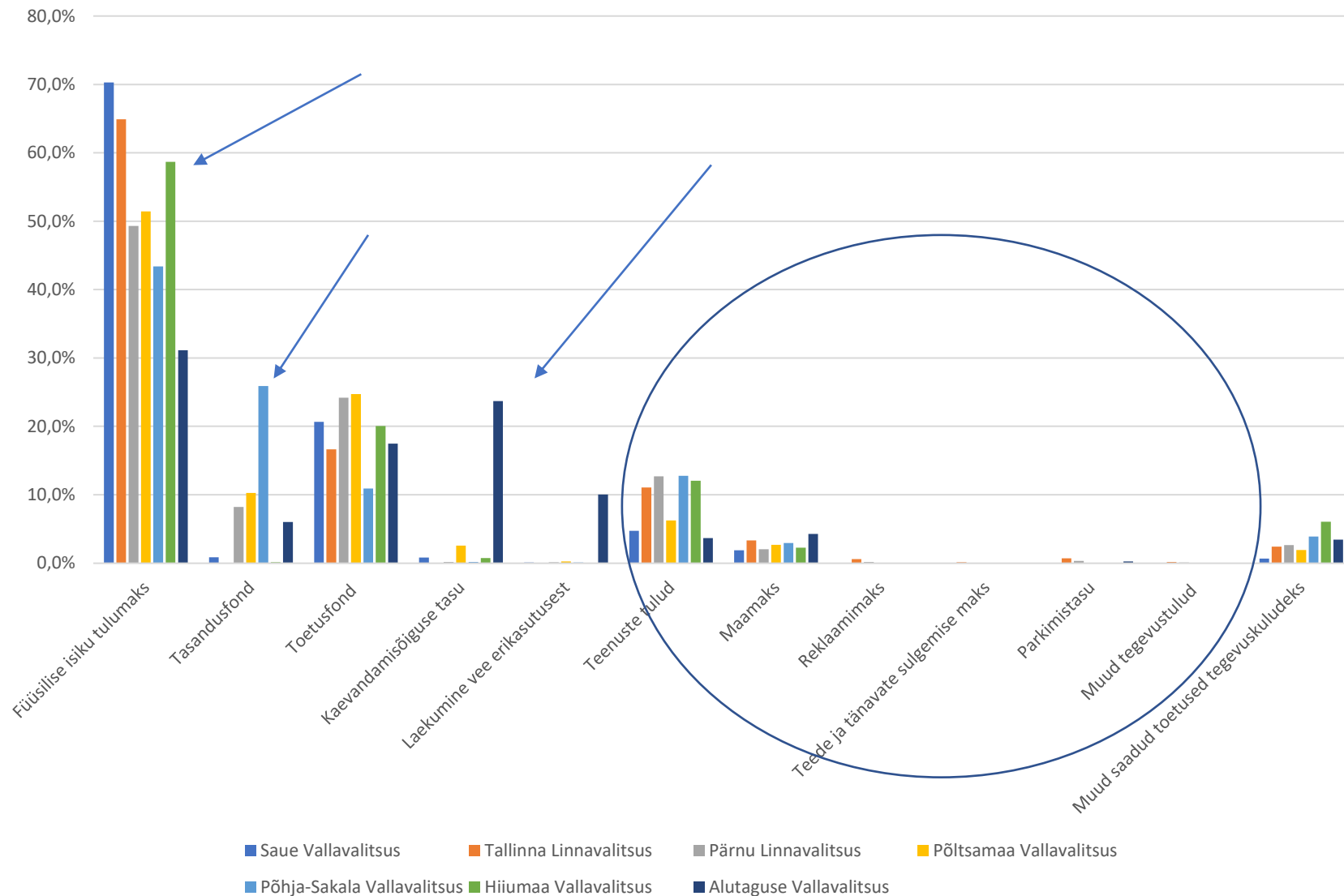
Tulumaks ja kogutulu elaniku kohta valitud omavalitsustes

Saue Vallavalitsus

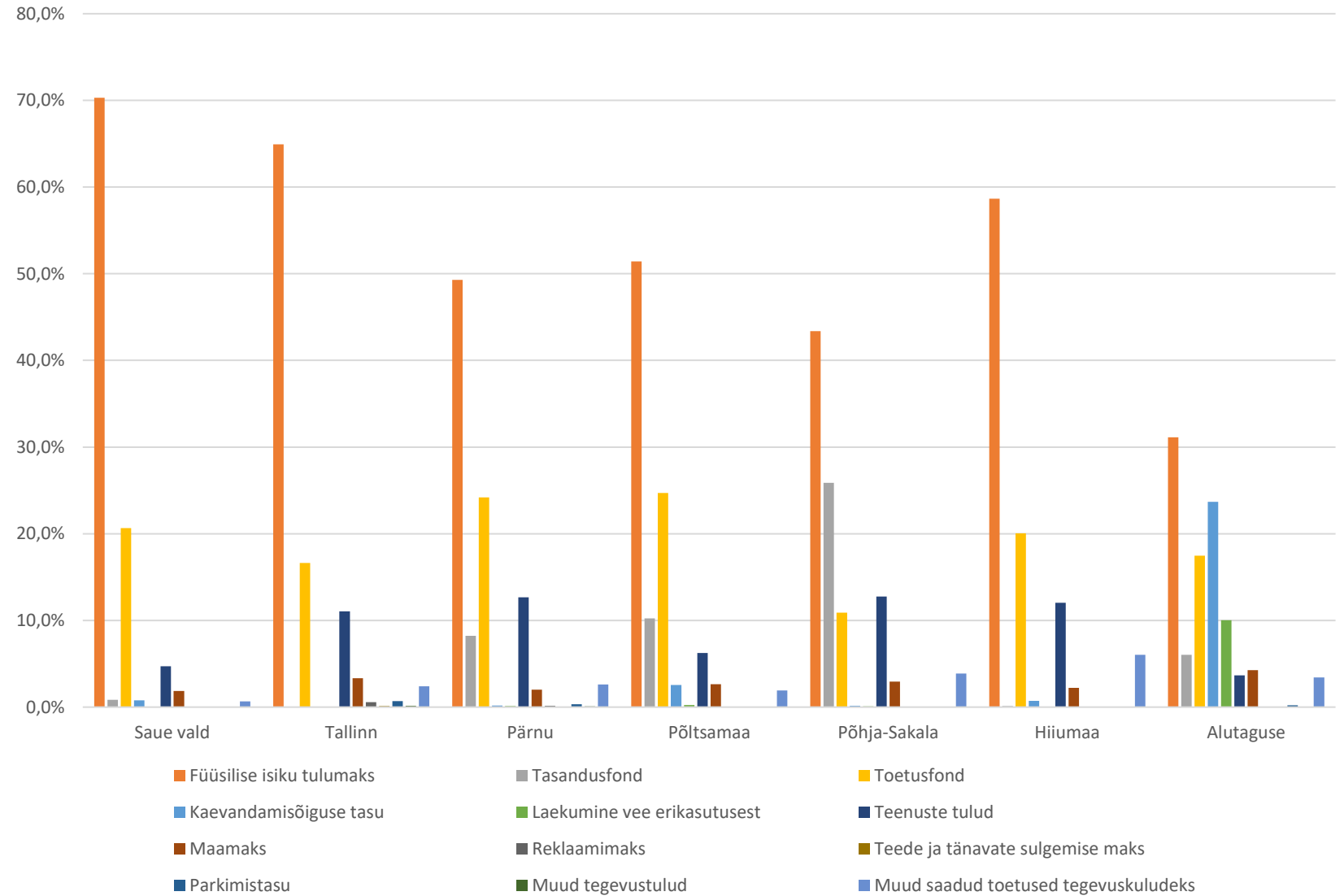
Tulude jaotus tuluallikate lõikes

Saue Vallavalitsus

Tulude struktuur omavalitsuste lõikes

Saue Vallavalitsus

Võimalused omatulude suurendamiseks

Maksudise iseloomuga tulud

- Üksikisiku tulumaksuosa eraldamine kohalikuks maksuks
- Maamaksu muutmine kohalikuks maksuks
- Talumistasude kehtestamise suurem autonomiseerimine
- Ettevõtte tulumaksu osaline suunamine kohalikuks maksuks. Dividendide maksustamine
- Uute kohalike maksude kehtestamine. Müügitaks. Kinnisvaramaks.
- jne

„Sky is a limit“, aga võib kõrgelt kukkuda.

Muud tulud

- Omateenuste tulude maksimeerimine. Uued tasulised teenused.
- Planeerimis ja ehitusvaldkonna riigilõivude jätmine kohalikku pädevusse. Arendustasude reguleerimine seadusandluses.
- Investeerimistegevuse tulude suurendamine. Kinnisvara väärtustamine.
- Toetuste „koju toomine“. Suurem tähelepanu arendustiimidele.
- Finantstulude suurendamine. Laiendada tooteportfelli, piirata mahtu.

„Suured hoovad“

- Maksubaasi suurendamine ja elanike struktuuri „mõjutamine“.
- Töötute arvu ja töökohtade „kasulikkuse“ mõjutamine läbi ettevõtluse toetamise.
- Kuvandi loomine

Saue Vallavalitsus

Investeeringimistegevuse tulud

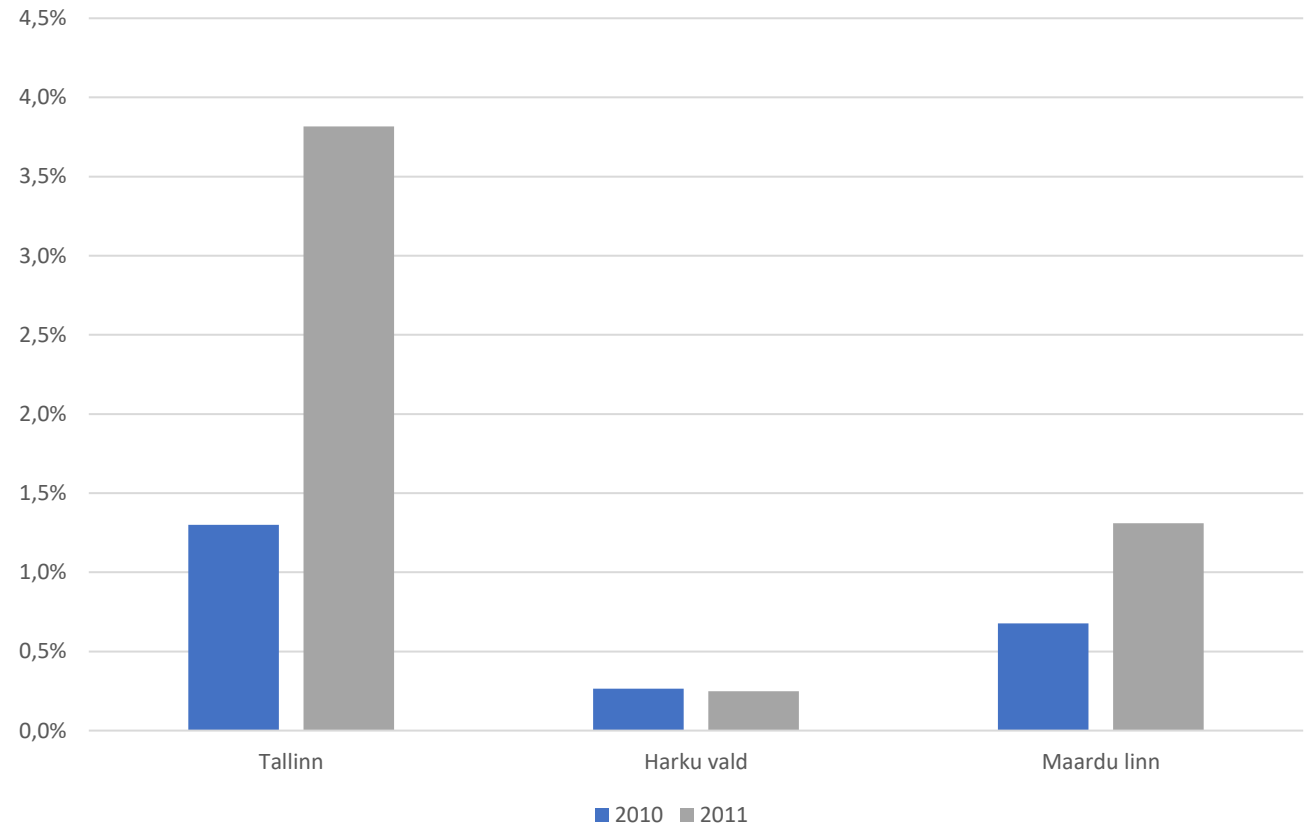
Investeeringimistegevuse tulud	Saue Vallavalitsus	Tallinna Linnavalitsus	Pärnu Linnavalitsus	Põltsamaa Vallavalitsus	Põhja-Sakala Vallavalitsus	Hiiumaa Vallavalitsus	Alutaguse Vallavalitsus
Tuhandetes eurodes	Eelarve 2021	Eelarve 2021	Eelarve 2021	Eelarve 2021	Eelarve 2021	Eelarve 2021	Eelarve 2021
Põhivara müük (+)	210	931	285	40	0	105	52
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine(+)	3 684	15 004	9 909	1 085	1 765	7 724	1 131
Osaluste müük (+)	0	0	0	0	0	0	0
Finantstulud (+)	0	10 215	251	0	0	0	0
Kokku	3 894	26 151	10 445	1 125	1 765	7 829	1 182
%eelarvest	9,4%	3,4%	13,0%	7,6%	12,5%	47,9%	10,6%

Saue Vallavalitsus

tuh eur	2010	eelarve	2011	eelarve
Tallinn	5 447	419 295	16 467	431 439
Harku vald	32	11 885	30	12 218
Maardu linn	65	9 647	121	9 219
KOKKU	5 544		16 618	

Müügimaks kohaliku maksuna

* Müügimaks kehtis Tallinnas kohaliku maksuna alates 1. juunist 2010 kuni 31. detsembrini 2011. aastal.

* Harku vallas kehtis müügimaks alates 1995. aastast

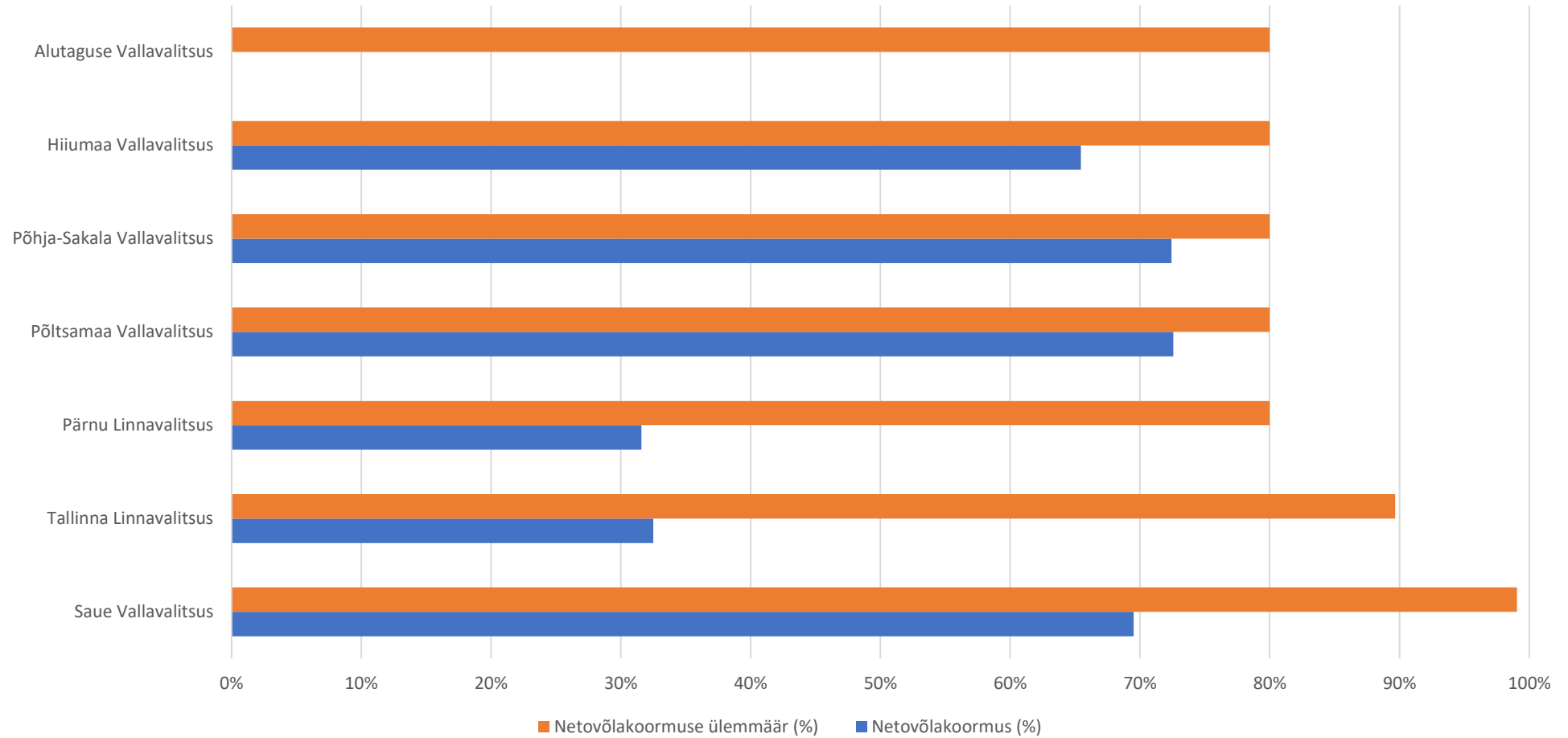
* Maardu linnas kehtis müügimaks alates 1997. aastast

Saue Vallavalitsus

Laenuvõimekus ja kasutatud laen

Laenuandmeid

Saue Vallavalitsus

Tulude muutumine investeringuteks

	Saue Vallavalitsus	Tallinna Linnavalitsus	Pärnu Linnavalitsus	Põltsamaa Vallavalitsus	Põhja-Sakala Vallavalitsus	Hiumaa Vallavalitsus	Alutaguse Vallavalitsus
Tuhandetes eurodes	Eelarve 2021	Eelarve 2021	Eelarve 2021	Eelarve 2021	Eelarve 2021	Eelarve 2021	Eelarve 2021
Põhivara soetus (-)	-13 441	-153 698	-28 365	-6 694	-6 258	-17 529	-3 284
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine(-)	-1 784	-4 483	-816	-651	-47	-736	-685
Osaluste soetus (-)	-454	-57 827	-170	0	0	0	0
Kokku	-15 680	-216 009	-29 351	-7 345	-6 305	-18 264	-3 970
Investeeringute maht PT tuludesse	38%	28%	37%	50%	45%	112%	36%

- Väike riik ja vaba maa. Kohene arbitraazh suurte erisuste tekkimisel.
- Uued vajalikud, aga kulukad kontrollisüsteemid.
- Kohandatakse tulubaasi omavalitsuste vahel ümber, WIN-LOSE olukord, lisaväärtust tervikuna ei teki
- Lühiajaline poliitiline mugavus pikaajalise strateegilise vaate vastu. Maksubaas kokkuvõttes väheneb ja suureneb sõltuvus riigi toest.
- Tuluautonoomia suurenemisel vähendatakse vastukaaluks kuluautonoomiat.
- Lisaprobleem, mille üle volikogus vaielda ja tülli minna.
- Stabiilsuse vähenemine tervikuna hägustab head finantsplaneerimist ja seeläbi ka autonoomiat.

Saue Vallavalitsus

Kokkuvõte

Tänases olukorras on omavalitsusel palju võimalik oma tulubaasi mõjutamiseks ära teha. Maksubaasi ümberkujundamisel ei ole mõtet kaaluda marginaalseid muudatusi. Suurte muudatuste tegemisel tuleb seada eesmärgiks, et paraneks tervik, mitte ei toimuks süsteemi sisest ümberkantimist. Kuluautonoomia on tuluautonoomia arvestatav alternatiiv ja kaaslane.

*“Everyone thinks of changing the world, but no one thinks of changing himself.” -
Leo Tolstoy*

Saue Vallavalitsus

Täna kuulamast
andres.laisk@sauevald.ee

Foto: Valdur Vacht

